ז: סוכה פרק ראשון סוכה

סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשרה. כין למ"ד כפ"ק דעירובין (דף יח:) לחי משום היכרא כין למ"ד משום מחילה קשה מה ענין סוכה דבעי מחילות דאוריתא למבוי דרבנן דמדאוריתא בלא לחי שרי וי"ל דמיירי בלחי טפח כדאמרינן לעיל דמעמידו בפחות מג' טפחים כדי לאוסרו מדרבנן ובשבת שרי על ידי מינו ואפילו בטמוך לדופן אבל אין לחרך דטפח סוכה מדרבנן ומדאוריתא בכל שהוא דהא בפרק המפלת (נדה דף סו.) קתני דופן סוכה בהדי חמשה שעיעורן טפח ואמרינן התם דלא חשיב קורה טפח משום דהוי מדרבנן ולא חשיב אלא הכי דכמינן ולא מפרש שיעורייהו ולא"ת ומבוי זה אם יש בו ג' מחילות גמורות מיפוק לי דבלא לחי הסוכה כשרה דקיימא לן כרבנן דאמרי שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ובקונטרס פי' דמיירי במבוי מפולש ולא יתכן דא"כ לא מישתרי בלחי וקורה אלא לר' יהודה וכולהו אמוראי כרבנן בפ' קמא דעירובין (דף יב:) ואמרינן בסוף חלון (שם דף פא:) ובסוף כל גגות (שם דף צה.) דאין הלכה כרבי יהודה במחילות וי"ל דלעולם מיירי במבוי פחות מג' רוחות ומיירי כגון שסיכך לצד הלחי ולפנים לצד הנתים לא סיכך דהשתא אין לזו סוכה אלא שתי מחילות ולחי אחד: **סיכך** ע"ג **שתי בראות** כשרה. מינו דהוי מחילה לענין שבת ואע"ג דלא התירו אלא לעולי רגלים ולעולי רגלים (ב) לא התירו אלא להתפת אבל אדם מטפס ויורד מטפס ועולה כדאמרינן פרק עושין פסין (שם דף כא.) מ"מ כיון דמדאוריתא שרי בכל ענין אמרינן מגו ואפילו מדרבנן לא אסרי משום מלאה סוכה וכי עביד לריכותא ממבוי שיש לו לחי ומפסין לא חיים למימר האי טעמא דפסיטא ליה טעמא דמלוה: **מחיצה** היא וקרייה **רחמנא** סבבה. מהא דנפקא לן מחילות לעיל מנסוכות וקרייה רחמנא סבבה לא מצי דריש דהתם לא דרשינן אלא מיתורא ותדע דכולהו מודו דלא בענין למחילות פסולת גורן ויקב: **בולהו** סבירא להו סוכה דירת קבע בענין. על כרחין אין שרין דהא רבי בעי ד' אמות ונב"ש סגי בכדי לאשו ורוכו ושולחנו וכו"ש בענינות פרק ר"ג (דף נא:) כולהו סבירא להו מאמר קושה קנין גמור והא דחשיב בכא ר' יהודה לאו משום דאמקיקנא לעיל בעמא דרבנן דפסלי דבעו דירת עראי דהא אביי דהכא הוא מקשה לרבא (ב) דאין ליה הוא טעמא אבל מ"מ אמת הוא דלמעלה מכ' לא קיימא אלא אם כן עשאו קבע ואמרינן נמי בפרק הישן (לקמן דף כא:) רבי יהודה לטעמיה דאמר סוכה דירת קבע בענין ודייק מהא דמכשיר למעלה מכ' ס"מ דרגיל לעשות סוכתו דירת קבע: **העושה** סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה. לקמן (מפרש) בפרק הישן (דף כב: ושם) במתני' דקתני כשרה גרסינן בראש העגלה אבל הכא בגרייתא בפלוגתא דר"ג ור"ע אור"ת דלא גרסינן ליה וכן ר"ת לא גרס ליה שבראש העגלה לא פליגי דהא מסקינן בפרק הישן (לקמן דף כב.) דפליגי ביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיש ומיהו יש לדחות דכי האי גוונא אמר יכולה לעמוד ברוח מצויה דארך ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה שבראש העגלה כיון דגידא ולא מיסתבר כלל דאלא מעמה ליפלגו בסוכה שבראש העגלה כיון דגידא ממחזיא כעראי ועוד קשה דבראש הספינה נמי גידי ולמה (ג) לי משום דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיש ומיהו יש לישב כמו שאפרש לקמן ברים הישן (דף כא:) [בד"ה אלין] גבי סוכה שסמכה בכרעי המטה: **אחרים** אומרים סוכה העשויה כשובך **פסולה**. דסוכה דירת קבע בענין ואחרים היינו ר' מאיר והא דאמר ר"מ לקמן (דף מ:) שתי סוכות היוצרים זו לפנים מזו החיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה בשאר ימות השנה קאמר דאילו בחג כיון דקסבר דירת קבע בענין חייבת במזוזה כדמוכח פ"ק דיומא (דף י.) דמהאי טעמא מחייב רבי יהודה סוכת החג בחג במזוזה: כמה

עין משפט נר מצוה

נ א ב מיי' שם הלכה י טושי"ע שם סעיף ז:
נא ג שם סעיף ט:
נב ד מיי' פי"ד מהלכות סוכה הלכה ז סמג עשין מג טושי"ע א"ח סי' תרלד סעיף ב:

רבינו חננאל

וכן אמר רבא סיכך על גבי [פסי ביראות] כשרה, מינו דהוון הני פסין מחיצות לשבת הוין מחיצות לסוכה. נמצא שלש שמועות דרבא, שתים בשבת ואחת בסוכה. ופשוטות הן. ושחמתה מרובה מצלתה. ת"ר חמתה מחמת סכך ולא מחמת דפנות, וכן הלכתא. אמר אביי, רבי ור' יאשיה ור' יהודה ובית שמאי ור' שמעון ורבן גמליאל ור' אליעזר ואחרים, כולהו סבירא להו סוכה דירת קבע בענין. ודברים ששוטין הן. והא דתניא העושה סוכתו בראש הספינה או בראש העגלה רבן גמליאל פוסל ור' עקיבא מכשיר, שיטה הם ואין הלכה כמותם. ויקימא לן לייתא הא דאחרים דאמ' סוכה העשויה כשובך, ולא כר' יוחנן דאמר סוכה העשויה ככבשן. ושמעתייהו כרבי סלקא דבעי סוכה שיש בה ד' אמות על ד' אמות ולית הלכתא כוותייה. אמר (רבא) [ר' יוחנן] סוכה העשויה עגולה ככבשן, אם יש בהקיפה כדי לישב כ"ד בני אדם כשרה, ואם לאו פסולה. כמאן כרבי דבעי סוכה שיש בה ד' על ד'. ואקשינן למה לי כולי האי, מכדי גברא באמתא יתיב, י"כ סגי. דהא שמעינן ליה לר' יוחנן דאמר בעירובין, מהאי קרא ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה קומתו וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב. שמעינן מינה שכל מי שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח. כי"כ סגי, כיון דאית בהיקפו י"כ נמצא חללו ד' על ד'.

מסורת הש"ס

(א) [לקמן כא.], ב) [לעיל ב. וש"נ], ג) [יומא י: לקמן כא.], ד) [לעיל כ.], ה) [לעיל ו: וש"נ], ו) לקמן כב., ז) [לעיל ב. וש"נ], ח) לקמן יט: פ"ש, ט) [עי' תוס' כ"ב קא. ד"ה ורחבן], י) עירובין יג: יח. [כ"ב יח: אהלות פי"ב מ"ו], כ) [לעיל כ.], ל) רש"ל מ"ז,

---

תורה אור השלם

ו. וְשַׁמְתָּ שָׁם אֶת אָרוֹן הָעֵדֻת וְסַכְתָּ עַל הָאָרֹן אֶת הַפָּרֹכֶת: שמות מ ג

הגהות הב"ח

(א) נב: ותמר רבה סיכך: (ב) תוס' ד"ה סיכך ע"ג פסי וכו' ולפולי רגלים נמי לא תתירו: (ג) ר"ה השתא וכו' ולמה ליה למימר משום לחינה:

מוסף רש"י

דתנן סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה. שלינה לחוה לישעות אלא ממחיצת קנים (יומא י.). ב' בהלכתן. מזרחית ודפונית כמין גאם, לו דרומית ומערבית, בהלכתן, כשיעור משך סוכה (לעיל ו:). ושלישית אפילו טפח. ברוח ר' טפחים (סנהדרין ד:). העושה סוכתו בראש העגלה. דמעלעלא ולא קביעא, או בראש הספינה. שהוא מקום גבוה של ספינה הוים גבוה מאד ואין הרוח מקיפן והרוח שולטת שם ומעקרתה (לקמן כב.). **במין צריף.** סוך של ליידין שאורגין בה את הטיפות ועפרי כסורות שמשפעת והולכת, שגנו וקילוטיו אחד (לקמן יח:). **או שסמכה לכותל.** הטה ראשי קנים על הכותל ולאשו אחד על האדרן (שם). לפי שאין לה גג. שאינו מכר מהו גג ומהו כותל, לאהל מקופע לאי אהל הוא, אלא אם כן יש בו טפח זקוף, מדקתני בגרייתא (שם). **כל שיש בהקיפו שלשה טפחים.** שנריכה תוש אדרך ג' טפחים להקיפה סביב, כדאיתא שיש בה רוחב טפח מתלק (עירובין יג:).

פסי כירלוס. בפרק שני דעירובין (דף יח:) תנן דהתירו חכמים משום עולי רגלים לעשות לכירלות שברשות הרבים פסין לרבעה כמו דיומדין ורואין כאילו יש מחילה מזה לזה וגמלא הבור מוקף מחילות וממלאין מתוכה לתוך המחילה ואם סיכך על גבן כשרה בשבת דסוכות דמיגו דהוי דופן לשבת הוי דופן לסוכה ואע"ג דבעינן שתים כהלכתן: **ולריכא.** לרבא למימר הכי תלת שמעתתא לאשמועינן דאמרינן מיגו: **דאי אשמעינן מבוי.** הוה אמינא התם הוא דמכשרינן לסוכה ע"י מיגו דאיכא שתי מחילות מעליתא: **פסי כירלוס.** איכא שם ד' דיומדין טוטין לארבע הרוחות שנים לכל מחילה אמה מכאן ואמה מכאן שהדיומדין רחבין אמה לכל לד: **ואי אשמעינן הכי תרתי.** ולא אשמעינן הך דאמרינן לעיל וכן לשבת הוה אמינא ממחיצתא לקולתא הוא דאמר מיגו: **אמאי מחמת סכך.** פוסלת בה ולא ממחמת דפנות: **פרוכת מחילה היא.** דכתיב (שמות מו) והבדילה הפרוכת לכם וגו': **ורבנן.** אמרי לך מאי וסכות דאמר רחמנא: **ליכוף בה.** למעלה פורתא כעין גג יעשה ממקלתה: **דירת קבע.** דאיה להשתמש קבוע וגראית כבית: **שלש כהלכתן.** ופרשינן טעמא למעלה (דף ו:) למתפה ולמתמור מזרח: **בראש הספינה.** שהיא גבוהה מאד כספינות היה שהן גדולות והרות ובאה ועוקרתה. ובראש העגלה נמי כיון דגידי ממחזי כעין עראי: **כ"ש פוסלין.** דראוי לתשמיש בעינן: **כמין צריף.** גגה ודפנותיה באין כאחד כעין כוורת שאין גג ניכר לבד והדפנות לבד: **או שסמכה לכותל.** עשה קנים מרוכים וסמך לאשו אחד מוטה על הכותל ולאשו אחר מוטה על האדרן דגגה ודופנה אחד שאין לה גג ואין גאה לדירה: **כשוכך.** עגולה: **ككבשן.** עגולה דלית ליה כאמרים: **הדי ליכא כה כו'.** סביבות הקיפה מנפנים: **כמאן.** בעי ר' יוחנן סוכה גדולה כל כך כדבי דאמר ד' אמות בעינן בתמיה דעל כרחך לית לן תנא דמפיש בשיעורא דסוכה כוותיה וכי בעי רבי יוחנן כולי האי אלינא דמאן אמרה: **כאמצא יתיב.** כל אחד מקומו אמה נמצא הקיפה כ"ד אמות וקיימא לן (עירובין דף יג:) כל עגול שיש בהקיפו ג' טפחים יש ברחבו טפח דכתיב (דה"ב ד) בים שעשה שלמה עשר באמה מספתו אל שפתו עגול סביב וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב ועגול אמה הוא דלמעלה מכ' לא קיימא אלא אם כן עשאו קבע ואמרינן נמי בפרק הישן (לקמן דף כא:) רבי יהודה לטעמיה דאמר סוכה דירת קבע בענין ודייק מהא דמכשיר למעלה מכ' ס"מ דרגיל לעשות סוכתו דירת קבע: **העושה** סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה. לקמן (מפרש) בפרק הישן (דף כב: ושם) במתני' דקתני כשרה גרסינן בראש העגלה אבל הכא בגרייתא בפלוגתא דר"ג ור"ע אור"ת דלא גרסינן ליה וכן ר"ת לא גרס ליה שבראש העגלה לא פליגי דהא מסקינן בפרק הישן (לקמן דף כב.) דפליגי ביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיש ומיהו יש לדחות דכי האי גוונא אמר יכולה לעמוד ברוח מצויה דארך ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה שבראש העגלה כיון דגידא ממחזיא כעראי ועוד קשה דבראש הספינה נמי גידי ולמה (ג) לי משום דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיש ומיהו יש לישב כמו שאפרש לקמן ברים הישן (דף כא:) [בד"ה אלין] גבי סוכה שסמכה בכרעי המטה: **אחרים** אומרים סוכה העשויה כשובך **פסולה**. דסוכה דירת קבע בענין ואחרים היינו ר' מאיר והא דאמר ר"מ לקמן (דף מ:) שתי סוכות היוצרים זו לפנים מזו החיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה בשאר ימות השנה קאמר דאילו בחג כיון דקסבר דירת קבע בענין חייבת במזוזה כדמוכח פ"ק דיומא (דף י.) דמהאי טעמא מחייב רבי יהודה סוכת החג בחג במזוזה: כמה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com